

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Viktor Rydbergs skola Sundbyberg i
Sundbybergs kommun med Stiftelsen Viktor Rydbergs
skolor som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Viktor Rydbergs skola Sundbyberg. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Viktor Rydbergs skola Sundbyberg i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning med varierade arbetsformer så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.
- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Viktor Rydbergs skola Sundbyberg i Sundbybergs kommun.

Huvudmannen ska **senast den 18 november 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen Dnr 2025:12308 i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna uppger i intervju att en arbetsprocess ofta inleds med att läraren visar olika inspirationskällor, som elevelster, film eller musik, för eleverna samt olika material och tekniker. Alla elever får sedan själva utveckla idéer om hur de vill göra genom att ta fram en egen skiss. I intervju berättar elever att lärare vägleder och stöttar i de designval som elever gör. Såväl lärare som elever beskriver vidare att elever löpande får stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt för att lösa en uppgift. Elever berättar till exempel att en lärare kan tala om att eleven först kan pröva och sen ompröva för att det finns andra metoder om den valda metoden inte fungerar. En elev berättar exempelvis att det finns olika tekniker att använda i arbetet med tunt trä, såsom att använda sax eller elektrisk såg.

Läraren ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärarna uppger i intervju att de löpande visar och instruerar hur eleverna kan lösa olika problem och att de är noga med att låta eleverna utföra momenten och inte ta över arbetet. Detta bekräftas i en av Skolinspektionens lektionsobservationer då en grupp elever behövde stöd med att borra hål för att tillverka gångjärn. Läraren stod vid pelarborren och instruerade varje elev som sedan fick förtroendet att hanterade maskinen på egen hand under lärarens överinseende. Lärare beskriver vidare i intervju att de ger eleverna löpande återkoppling genom att ha en dialog med eleverna om var de befinner sig i processen, vad nästa steg är, om något är svårt och vilka möjligheter som finns i den fortsatta arbetsprocessen. Elever säger att de framför allt får återkoppling i början av ett projekt där lärarna i båda materialinriktningarna ger stöd så att elever kan genomföra sina idéer.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande men arbetsformerna varierar i begränsad omfattning.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärare uppger att alla elever arbetar med samma projekt och samma typ av slöjdföremål men att eleverna gör val av exempelvis design och utvecklas genom processen. En lärare ger exempel på att elever med motivation och goda förkunskaper utmanas med svårare tillvägagångssätt, svårare modeller och en större detaljrikedom. Läraren ger också enskild undervisning när någon elev behöver mer stöd. Lärarna uppger i intervju att de har höga förväntningar på alla elever oavsett bakgrund och könstillhörighet och att förväntningarna måste vara rimliga. Elever bekräftar att lärarna förväntar sig att eleverna ligger på minst samma nivå som året innan och att det sker en progression av elevernas förmågor och kunskaper. Vidare beskriver lärarna i intervju att de låter eleverna pröva olika uppgifter och aktiviteter för att utmana och stimulera eleverna. Lärare beskriver att i årskurs 8 läggs grunden för det eleverna sedan i årskurs 9 kan utveckla. Eleverna kan då avancera och våga använda utmanande tekniker som ger en högre kvalitet på slöjdprodukterna. Lärare uppger vidare att de som lärare måste planera så att varje individ i gruppen ges en gynnsam kunskapsutveckling. Slöjdämnet möter alla elever, förklarar lärarna.

Undervisningen är utformad så att eleverna sällan får möjlighet att samarbeta med andra elever för att dela erfarenheter och utveckla lärandet. Lärarna uppger i intervju att de låter eleverna arbeta enskilt och att eleverna själva får ta egna initiativ till samarbete i vissa moment för att dela

erfarenheter med varandra men det är inget som lärarna styr. Elever berättar i intervju att de visserligen har resonerat kring kvaliteten på olika slöjdföremål i grupp tillsammans med läraren i materialinriktningen trä och metall men då mest utifrån bedömning

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocessen och resultat tillsammans med lärare.

Lärare ställer frågor löpande till eleverna och låter dem utvärdera resultatet av sitt arbete. Av intervju med lärare och elever framgår att inom materialinriktningen textil arbetar eleverna med en digital slöjddagbok med fotografier och reflektioner under arbetsprocessen. Eleverna berättar att de reflekterar enskilt tillsammans med läraren genom att läraren ställer öppna frågor såsom vad, hur och varför. Av Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall framgår att läraren ställer muntliga frågor till eleverna för att de ska reflektera över sin arbetsprocess. Läraren frågade exempelvis en elev hur denne hade tänkt vid valet av verktyg för att lösa ett problem med en fog samt vilken påverkan valet av hantverksteknik skulle få för slutresultatet. Eleven och läraren resonerade tillsammans om detta. Läraren uppger att det är viktigt att elever får möjlighet att tänka självständigt. Läraren uppger vidare att hen är tydlig med att kreativitet och egna idéer är viktigt och att tillsammans med eleverna reflekterar löpande och halvvägs in på terminen över arbetsprocess och resultat. Läraren ställer reflektionsfrågor som exempelvis "Hur ska du göra?" eller "Kan du göra på ett annat sätt?". Reflektionen sker även över slutproduktens resultat i båda materialinriktningarna genom att eleverna skriver en rapport utifrån bestämda frågor från lärarna såsom varför det blev som det blev, vad eleverna hade kunnat göra annorlunda samt hur olika överväganden hade påverkat slutproduktens resultat.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning med varierade arbetsformer så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.¹ Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.² Vidare ska läraren bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel. Därutöver ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen är ensidigt utformad där arbetsformerna till största delen utgörs av individuellt arbete. Genom att variera arbetsformer och låta eleverna arbeta både enskilt, i par och i grupp ges eleverna möjlighet till att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna varierar arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Skolverket och Specialpedagogiska Skolmyndigheten har material som kan användas i detta arbete.⁴

---

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

³ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁴ Skolverket (2009). Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer. Stockholm: Skolverket, s. 243 f. och SPSM. Stödmaterial för tillgänglig utbildning. Motivation och utmaning. Hämtad 2026-01-22.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika materials påverkan på miljön, däremot får eleverna kunskaper om slöjdmeter som bidrar till hållbara slöjdföremål.

Eleverna får i begränsad omfattning fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt dess påverkan på miljön. I intervju med lärare framkommer att de i undervisningen sällan samtalar med eleverna om olika materials egenskaper och ursprung. Lärare beskriver att material- och metodkunskap förekommer främst i materialinriktningen textil. I intervjuer med elever bekräftas att slöjdundervisningen sällan innehåller moment som ger dem fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Elever beskriver att de exempelvis inom materialinriktningen trä och metall inte får fördjupa sina kunskaper om olika träslag och hur framställning av olika material påverkar miljön. Men ett par elever ge exempel på att de inom materialinriktningen textil har samtalat om vattenåtgång vid tillverkning av textilier. Lärare inom båda materialinriktningarna uppger att undervisningen skulle kunna innehålla fler moment för att öka elevernas förståelse för materials egenskaper och ursprung.

Eleverna får kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda och håller länge. I intervju ger eleverna exempel på olika metoder de har lärt sig som leder till att ett slöjdföremål får en ökad livslängd såsom att lacka, använda sicksacksöm

eller välja ett tåligare trämaterial beroende på slutproduktens användningsområde. Lärarna uppger att de i början av ett projekt går igenom den slöjdmotod eleverna ska använda och samtalar om hur produkten ska bli användbar och hålla i längden, exempelvis val av sömmar utifrån tygets kvalitet och hur produkten ska användas. En elev berättar om slöjttekniker som har varit användbara i tillverkning av fiskedrag på elevens fritid. Eleverna berättar att om det blir fel under ett moment i tillverkningen av ett slöjdföremål så kan lärare alltid hitta lösningar och ge förslag på hur eleven kan göra för att komma vidare, utan att behöva kassera material.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna i begränsad omfattning får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna få tillfällen till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. I intervju med lärarna framkommer att eleverna sällan får möjlighet att reflektera över hållbara alternativ i slöjdundervisningen. Istället framgår det i lärarintervjun att det är lärarna som redan har tänkt ut och bestämt vilken metod och vilket material som eleverna ska arbeta med i slöjdundervisningen. En lärare berättar att inom materialinriktningen trä och metall är materialet begränsat till furu och plywood. Andra träsorter så som björk, valnöt och mahogny kan förekommer i små kvantiteter. Men både lärare och elever beskriver att eleverna själva inte får jämföra eller göra val av olika material utifrån kvalitet och påverkan på miljön. En lärare i materialinriktningen textil berättar att hen hade velat arbeta mer för att öka elevernas förståelse för miljöpåverkan. Även om det i intervju med lärare framkommer att det inte genomförs några återbruksprojekt i någon av materialinriktningarna så ger lärare och elever exempel på att de tar vara på materialet som finns. En elev berättar exempelvis att det finns möjlighet att välja material som blivit över från andra elevers arbeten. Det finns spillådor i båda materialinriktningarnas slöjdsalar som eleverna använder. Eleverna berättar att lärare i materialinriktningen textil hjälper elever om de behöver laga något plagg hemifrån och berättar om en elev som fått sina jeans lagade i skolan.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.⁵ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna endast undantagsvis får en undervisning som fördjupar deras kunskaper om olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper och metoder ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om olika material och hur dess ursprung och framställning påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om materials egenskaper och slöjdmeter utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

---

⁵ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁶ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. "Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling" utgör även en del av det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁷

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna sällan ges möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Dessutom är det främst lärare som bestämmer vilken metod eller material eleverna ska använda. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över hållbarhetsfrågor utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att eleverna i den egna slöjdprocessen medvetet kan välja hur de kan använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön. Ge även eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

---

⁷ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdamnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdamnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdamnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdamnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger i intervju att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis under årskurs 8 och 9. Rektorn har organiserat slöjdgrupper med elever från flera olika klasser från samma årskurs och i dessa grupper finns både flickor och pojkar. Både flickor och pojkar får möjlighet att arbeta med en kombination av material och lärare uppger i intervju att de uppmuntrar eleverna att blanda olika material både inom och mellan materialinriktningarna. Exempelvis får elever kombinera materialen trä och metall när eleverna ska tillverka tavlor och materialen färg och tyg när eleverna arbetar med tryck. I intervju med lärare framkommer att elever ges möjlighet att gå emellan slöjdsalarna när de ska kombinera material.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna sällan lyfter föreställningar om normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar beträffande kvinnligt och manligt samt utmanar sällan eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. Lärarna uppger i intervju att de endast på förekommen anledning tar upp jämställdhetsperspektivet. En lärare uppger att det inte finns någon anledning att samtala om jämställdhet annars, eftersom eleverna knappt

känner till normer kring kvinnor och män. I intervju bekräftar eleverna att lärarna i slöjd inte har tagit upp hur traditionella könsroller kan begränsa exempelvis val av framtida utbildning och yrke. En lärare uppger att hen försöker vara medveten om traditionella normer kring kvinnor och män och accepterar inte om exempelvis flickor diskas och hjälper till mer än pojkar i undervisningen. Både lärare och elever berättar att lärare bemöter alla elever lika oavsett könstillhörighet. Samtidigt som lärarna uppger i intervju att de tycker att skolan är jämställd och att det finns ett jämställdhetsdokument som gäller för skolan som helhet så uppger de också att de inte utmanat elever att göra icke-traditionellt könsbundna val.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 4

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁸

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur

---

⁸ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁹

På Skolinspektionens vägnar

X Sofia Granberg

Beslutsfattare

Signerat av: Sofia Granberg

X Malin Hennius

Föredragande

Signerat av: Malin Hennius

I handläggningen av ärendet har även Klara Engström utredare deltagit.

---

⁹ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-05-05

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Viktor Rydbergs skola i Sundbyberg Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor den 27 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Klara Engström och Malin Hennius.

Skolenheten är en fristående verksam i Sundbybergs kommun med årskurserna 7–9. På skolenheten går 520 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹⁰

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹¹ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹²

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹³

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹⁴

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹⁵ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

---

¹⁰ 26 kap. 20 § skollagen.

¹¹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹² 1 kap. 5 § skollagen.

¹³ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁵ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁶

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁷

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

---

¹⁶ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁷ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁸

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁹

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.²⁰

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.²¹

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

---

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

²⁰ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

²¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²²

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²³

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²⁴ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²⁵ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁶

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

---

²² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²³ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²⁴ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁵ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁶ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁷

---

²⁷ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.